



JÄRFÄLLA KOMMUN

Kvalitetsrapport

Läsåret 2014/2015

Mälargymnasiet



Ansvarig för redovisningen
Monika Fröberg
Rektor
Mälargymnasiet

Innehåll

SAMMANFATTNING	2
1. INLEDNING	3
2. VAD ÄR KVALITET?	5
3. HUR MÄLARGYMNASIET ARBETAR MED KVALITET	5
3.1 STYRNING OCH LEDNING	5
3.2 Metoder och verktyg	6
4. RESULTAT, MÅLUPPFYLLELSE OCH ARBETET I VERKSAMHETEN ..	9
4.1 Kunskaper	9
4.2 Normer och värden	16
4.3 Elevernas ansvar och inflytande	19
4.4 Utbildningsval - Arbete och Samhällsliv	22
4.5 Bedömning och betyg	24
4.6 Rektors ansvar	26

Sammanfattning

Estetiska programmet har mycket hög måluppfyllelse enligt elevenkäten. Elevenkätens totala resultat för Mälargymnasiet visar att elevernas upplevelse av positiv stämningen på skolan ökat med fem procent jämfört med tidigare år. Samma ökning har skett när det gäller elevernas upplevelse av att få vara med och påverka innehållet i undervisningen. Flera av yrkesprogrammen har låg måluppfyllelse i elevenkäten. För att förbättra elevenkätens resultat kommer enheten fortsättningsvis även att arbeta på programnivå eftersom måluppfyllelsen skiljer sig avsevärt mellan programmen. Närvaron har ökat med sju procent under två läsår och den största ökningen har skett efter närvarocoachens aktiva insatser under det senaste läsåret. Närvarocoachens arbete kommer därför att fortsätta på samma sätt som under det senaste läsåret eftersom det gett resultat. Handlingsplaner för elevinflytande kommer att finnas i den verksamhetsplan som är gällande från hösten 2015.

Något bättre måluppfyllelse än riket, dock marginell eftersom det handlar om tiondels procent, har skolans genomsnittspoäng för elever med examen inom Barn- och fritids-, Restaurang- och livsmedels- samt Estetiska programmet. Måluppfyllelsen är jämförelsevis låg gällande genomsnittspoäng för elever med examen inom Handel- och administrations-, Hotell- och turism-, Ekonomi- och Samhällsvetenskapsprogrammet och inom samtliga program gällande andel elever med examen och andel elever med minst betyget E i alla kurser. Resultat för nationella provens resultat kan inte jämföras då statistik saknas.

För att förbättra måluppfyllelsen kommer skolan att på kort sikt att sätta upp verksamhetsmål, strategimål och handlingsplaner inom respektive område. Kompetensutvecklingsinsatser kommer att riktas till områden som kan förbättra måluppfyllelsen. På både kort och lång sikt kommer skolan att organisera så att kurser inom samma ämne, så långt det är möjligt, blockläggs i schemat för att möjliggöra för elever att läsa om en kurs och enheten för stöd och läxhjälp kommer att ses över. Programlagen kommer att arbeta med de utvecklingsområden som framkommit i skattningsverktyget BRUK inom områdena ”God miljö för utveckling och lärande”, ”Anpassning av undervisningen” och ”Varierande arbetssätt och arbetsformer”.

På lång sikt kommer verksamhetsplanen som gäller från skolstart hösten 2015 att sträcka sig över tre år i det avseendet att huvudsakligt innehåll, fokus, mål och större satsningar inte ändras under treårsperioden. Syftet är att få en långsiktighet och en kontinuitet i mål, strategier och metoder, något som har visat sig vara kriterier för framgångsrika skolor. Kompetensutvecklingsplanerna som syftar till att medarbetarna får möjligheter till den kompetensutveckling som krävs för att de professionellt ska kunna utföra sina uppgifter kommer att ses över.

1. Inledning

Mälargymnasiet är en av tre kommunala gymnasieskolor i Järfälla kommun. Under läsåret har enheten ca 610 elever inom följande program:

- Barn- och fritidsprogrammet, inriktningarna pedagogiskt arbete och socialt arbete
- Ekonomiprogrammet, inriktningarna ekonomi och juridik
- Estetiska programmet, inriktningarna bild- och formgivning samt musik
- Handels- och administrationsprogrammet, inriktning handel och service
- Hotell- och turismprogrammet, inriktning turism och resor
- Introduktionsprogrammen Individuellt alternativ, Preparandutbildning, Programinriktat individuellt val, Språkintröduktion och Yrkesintröduktion
- Restaurang- och livsmedelsprogrammet, inriktning kök och servering
- Samhällsvetenskapsprogrammet, inriktningarna beteendevetenskap och samhällsvetenskap
- Särskolans nationella program Estetiska verksamheter
- Särskolans verksamhetsträning, yrkesträning och individuellt program

Läsåret 2014/2015 är det första året med gemensamma lokaler efter sammanslagningen av de tidigare tre gymnasieskolorna. Elevvolymen har sjunkit med 180 elever jämfört med föregående läsår.

Mälargymnasiet bedriver även korttidstillsyn för särskolans elever.

Antalet elever har minskat över tid beroende på färre sökande. Inget intag gjordes till Hotell- och Turismprogrammet. Den första antagningsprognosen till läsåret 2015/2016 som vi erhöi i februari 2015 indikerade lågt antal sökande till Estetiska programmets musikinriktning, Handels- och administrations- samt Restaurangprogrammet. Intaget stoppades därför. I ett senare skede stoppades även intaget till Barn- och fritidsprogrammet då det visade sig att antalet antagna var för få.

Verksamheten bedrivs i trivsamma lokaler i en campusliknande miljö. En del slitage kan skönjas inom vissa ytor och på möbler, i synnerhet i caféteriaområdet som delas med de andra skolorna. Även skolrestaurang och ett bibliotek samordnas med de två andra gymnasieskolorna. Omfattande ombyggnationer och grävningssarbeten har genomförts i och omkring skolan och börjar nu nå sitt slutskede.

Den tekniska utrustningen är ännu inte anpassad till verksamhetens behov. I fyra datasalar finns totalt ca 75 stationära datorer och i Studemus, enheten för särskilt stöd och läxhjälp, finns ytterligare 15 stationära datorer. Bättre anpassning finns för elever med särskilda stödbehov. Elevgruppen erbjuds att låna bärbara datorer eller Ipads utrustade med specialanpassade program och appar under sin studietid. Flertalet elever inom särskolans individuella program, verksamhets- och yrkesträning är utrustade med Ipads. Under kommande läsår planeras för 1:1-satsning. Fem av undervisningslokalerna är rustade med Smartboards.

Personalförhållanden:

Antal tjänster omräknat till heltidstjänster, antal lärare samt andel behöriga i procent

Läsår	Antal heltidstjänster	varav lärare, antal	varav andel behöriga lärare
2014/2015	94,7	62,1	83,5
2013/2014	127	77,5	77,4

Källa: Antal heltidstjänster är skolans egen statistik. Antal lärare samt andel behöriga är uppgifter från SIRIS, mätdatum 15 oktober 2014.

Mälargymnasiet har 10 förstelärare.

Av de nuvarande anställda obehöriga lärarna har två av dem färdigställt sin lärarexamen eller är i slutskedet av sin examen. Sex av dem har vid läsårsavslutningen slutat på egen begäran, slutat efter visstidsanställning eller omfattas av pågående omställningar.

Medarbetare som avslutat sin anställning under läsåret har inte ersatts. Omställningar för övertalighet motsvarande 11,5 tjänster har aktualiserats under läsåret. Av dessa har sex medarbetare erbjudits andra tjänster i Järfälla kommun alternativt slutat på egen begäran. En biträdande rektor har sagt upp sig på egen begäran och avslutade sin anställning i augusti. Tjänsten kommer inte att ersättas.

Mälargymnasiets elevhälsa består av:

- 1 skolsköterska
- 2 kuratorer
- 0,25 dyslexipedagog
- 0,5 speciallärare/specialpedagog
- 1,0 elevsamordnare och närvarocoach
- 2 studie- och yrkesvägledare

Ytterligare skolsköterske- samt studie- och yrkesvägledarfunktion tillhandahålls av Järfälla vägledningscenter för elever inom Språkintröduktion. En av enhetens kuratorstjänster och 0,75 elevsamordnartjänst är riktade främst mot behov inom Intröduktionsprogrammen och 0,5 av studie- och yrkesvägledartjänsten åtgår till särskolans elever med tillhörande praktikanskaffning.

Under läsåret 2014/2015 har ett 15-tal elevassistenter varit anställda för elever i behov av särskilt stöd. Flera av elevassistenterna har arbetat som gruppassistenter inom särskolan och inom enhetens korttidstillsyn.

Antal lärare per 100 elever

Program	Antal lärare per 100 elever	
	Läsåret 2014/2015	Läsåret 2013/2014
Särskola	22	22
Studieförberedande- Yrkes- och Introduktionsprogram, delvis integrerade med elever från särskolan	10,3	10,5

Källa: skolans egen statistik

2. Vad är kvalitet?

Skolverket definierar kvalitet som en samlingsbeteckning för hur väl verksamheten

- uppfyller nationella mål,
- svarar mot nationella krav och riktlinjer,
- uppfyller andra uppsatta mål, krav och riktlinjer, förenliga med de nationella målen samt
- kännetecknas av en strävan till förnyelse och ständiga förbättringar utifrån rådande förutsättningar.

3. Hur Mälargymnasiet arbetar med kvalitet

3.1 Styrning och ledning

Styrdokumentet ställer krav på vad enheten ska arbeta med för att nå ett antal samhällsmål och utveckla verksamheten utifrån de nationella målen. Ytterligare en komplexitet i verksamheten är förhållandet till elever. Hur de väljer skola och vilka krav som ställs på skolan vad gäller skiftande storlek på elevkullar.

Ledningen har fokuserat på att skapa systematik och strukturer i verksamheten utifrån gällande styrdokument. Gemensamma och kontinuerligt återkommande arbetsplatsträffar har varit nödvändiga i förankringsarbetet och för att skapa gemensam kultur och samsyn kring skolans uppdrag. Vi är på god väg men det kommer att ta flera år innan vi är i mål. Arbetet har överskuggats av en hel del oro kring vikande elevkullar och fortlöpande omställningsarbeten. Verksamhetsplanen baseras på nationella styrdokumentet och kommunala mål och syftar till en gemensam syn och engagemang för alla elevers utveckling och lärande.

LJUS-rapporten har utgjort ett stöd i ledningens arbete.

3.2 Metoder och verktyg

- Årshjul som beskriver olika aktiviteter, avstämning och kvalitetssäkring har används för att omsätta måldokument, kvalitetsplaner och enhetens pedagogiska planering. Ett prioriterat område under läsåret har varit att utveckla tydligare rutiner för elevhälsan gällande utredning av elever i behov av särskilt stöd, åtgärdsprogram, relevanta stödinsatser och uppföljning.
- Det pedagogiska arbetet har styrts av måldokument med mål, arbetssätt och utvärdering. Stödundervisning och läxhjälp har organiserats under läsåret för att möjliggöra för elever att uppnå lägst betyget E.
- Den årliga elevenkäten har använts som mätinstrument både på programnivå och på enhetsnivå.
- Vid läsårsstart diskuterade och formulerade programlagen arbetsplaner om hur de skulle arbeta systematiskt för att förbättra kvalitén inom tre huvudsakliga områden: bedömning och betygssättning, normer och värden samt styrning och ledning. Prioriterade fokusområden har varit att 1) förbättra elevernas studieresultat, 2) öka elevernas närvaro, 3) individanpassa undervisningen i högre utsträckning, 4) förbättra de kommunikativa processerna inom exempelvis utvecklingssamtal, formativ bedömning, studieomdömen och bemötande, 5) öka arbetsro och trivseln samt 6) öka elevinflytandet. Arbetsplanerna har följts upp under kontinuerliga programlagsmöten under läsåret och under pedagogiska forum. Efter skolavslutningen i juni 2015 ägnade programlagen tid åt att analysera måluppfyllelsen i arbetsplanerna. Till underlag för analysen låg de tidigare skrivna arbetsplanerna, egna utvärderingar under läsåret, elevenkäten och en utformad mall för att strukturera arbetet med utvärdering och analys. Som underlag användes även skattningsverktyget BRUK:s delar av område 2 ”Kunskap, utveckling och lärande”. Prioriterade områden var områdena 2.2 God miljö för utveckling och lärande, 2.3 Anpassning av undervisningen och 2.4 Varierande arbetssätt och arbetsformer. Sammanställningar i BRUK dokumenterades av skolledningen och utgör grund för det fortsatta kvalitetsarbetet. Vid läsårsstart i augusti 2015 kommer nya arbetsplaner att framarbetas utifrån de utvecklingsområden som framkommit i analys- och skattningsarbetet. Tillsammans med en reviderad verksamhetsplan med nationella mål och Kompetensnämndens mål utgör detta material den totala grunden för det fortsatta utvecklingsarbetet.
- Elevhälsan har arbetat med underlag 1.3, ”Elevhälsan” i BRUK och studie- och yrkesvägledarna har arbetat med område 4, ”Utbildningsval- arbete och samhällsliv. Sammanställningar i BRUK kommer att utgöra grund för det fortsatta kvalitetsarbetet.

Enheten har genomfört riktade kompetensutvecklingsinsatser inom de prioriterade områdena under året:

- En heldagsutbildning för samtlig personal, ”Att handskas med besvärliga klasser” med Stefan Hertz. Utbildningen syftade till att medvetandegöra rutiner, strukturer och synsätt för att befrämja trygghet, studiero samt öka elevernas lärande.

- Kollegialt lärande – klassrumsobservationer och kollegautvärdering för samtliga lärare. Skuggning och kollegautvärdering har även genomförts av andra yrkesgrupper.
 - Kompetensutveckling vid Uppsala universitet, ”Att leda nyanländas lärande”. Samtliga inom programlaget för Språkintröduktion och en skolledare har deltagit i en seminarierie som pågått under hela läsåret.
 - Under fyra dagar genomfördes ett studiebesök i Berlin för 16 medarbetare. Program: studiebesök på en skola med yrkesutbildningar, besök på ett centrum för statlig yrkesutbildning, besök på ett företag med praktik/utbildningsplatser samt ett förortsprojekt som ger stöd till arbetssökande. Studiebesöket finansierades av statliga erhållna medel för att utveckla det arbetsplatsförlagda lärandet inom enhetens yrkesutbildningar.
 - Fem lärare inom yrkesprogrammets karaktärsämnen har genomgått Skolverkets utbildning i e-utbildning för APL-handledare.
 - Två lärare, tillika förstelärare, inom yrkesprogrammets karaktärsämnen har genomgått Stockholm universitets APL-utbildning.
 - En lärare har genomgått en ITS-learnings halvdagsutbildning i ”Är digitala verktyg verkligen bra för din verksamhet?”.
 - Fem tillfällen med intern ”datastuga för Skolwebben” har erbjudits medarbetarna under höstterminen.
 - Fyra engelskalärare har deltagit i en studiedag ”The book corner”.
 - Samtlig personal har deltagit i en studiedag anordnad av Södertörns högskola, Centrum för professionsutveckling i förskolan och skolan, CPU, om bedömning ur ett forskningsperspektiv.
 - En forskningscirkel inom CPU-projektet har startat i samhällsvetenskapliga ämnen. Tre lärare medverkar i cirkeln.
- En förstelärare har arbetat målmedvetet med entreprenörskap. Samma lärare erhöU utmärkelsen ”årets UF-lärare” och det är vi stolta över.
 - Under läsåret har det förekommit åtta planerade ämneskonferenser. Under utvärderingsdagarna i juni 2015 ägnade ämnesgrupperna tid till att analysera måluppfyllelsen inom varje ämnesområde inom gymnasieskolans kurser samt ringa in förbättringsområden för att säkra kvalitén på undervisningen samt likvärdig och allsidig bedömning. Till underlag för analysen låg betygsfördelningen i de olika kurserna, andel elever med minst E i respektive kurs samt resultat på nationellt fastställda prov. Specifik tid har även ägnats till att utvärdera och analysera gymnasiearbetet. Även i detta arbete har mallar använts för att strukturera utvärdering och analys av läsårets arbete och förtlöper systematiskt enligt samma årshjul som under detta läsår.
 - Arbetet med att utveckla det arbetsplatsförlagda lärandet (APL), hitta former för lokala programråd, handledarutbildning och bedömningsmatriser har fortgått inom yrkesprogrammets programlag fram till februari månad då de statligt finansierade medlen för att utveckla det arbetsförlagda lärandet upphörde. Därefter har två förstelärare fortsatt att genomföra och förankra arbetet med bedömningsmatriser och webbaserad handledarutbildning. I slutet av läsåret genomförde yrkeslärarna en särskild utvärdering och analys av APL. Underlag till utvärderingen har hämtats från elevintervjuer, elevenkäter och samtal med handledare på APL-platser.

- Enheten medverkar i ett Erasmusprojekt, EMPOWER (Enhanced Multi-Professional Working in areas experiencing Educational Resistance), ett samarbete mellan Kompetensförvaltningen/Järfällas gymnasieskolor, Staatliches Schulamt für den Landkreis Giessen und den Vogelsbergkreis i Tyskland samt North Lanarkshire Council i Skottland. Projektet syftar till erfarenhetsutbyte för att minska avhoppet i skolan och att stimulera till internationella kontakter. Medarbetarna har fått fortlöpande information under några arbetsplatsträffar och ytterligare spridning kommer att genomföras under en studiedag hösten 2015.
- Programlagens, ämnesgruppernas, elevhälsans samt studie- och yrkesväglarnas skattningar i BRUK, utvärderingar och analyser utgör underlag för skolledningens utvärdering och analys av det arbete som har fortlöpt under året.
- Skolledningen har genomfört lektionsbesök och haft återkopplande samtal med samtliga lärare.
- Gymnasiearbetets dag, en temadag för elever i årskurs två och tre genomfördes under våren. Eleverna i årskurs tre redovisade sina gymnasiearbeten under trevliga former och eleverna i årskurs två fick en rad tips, inspiration och idéer inför sina kommande arbeten.
- Programlagsledare och skolledning har haft kontinuerliga träffar under läsåret. Mötena har fungerat som en länk mellan programlag/skolledning och skolledning/programlag. I slutet av läsåret utvärderades årets arbete.
- Förstelärare och skolledning har haft kontinuerliga träffar under läsåret för att ringa in uppdrag, arbeta med uppdragen, besluta om forum för att implementera uppdragen i verksamheten och i slutet av läsåret gjordes en självskattning av de påbörjade uppdragen i förstelärargruppen.
- Vårdnadshavare bjöds in till föräldramöten och introduceras i skolans hemsida och Skolwebben för att fortlöpande informeras om vad som händer i skolan, om närvaro och studieresultat. Vårdnadshavare har bjudits in till introduktions- och utvecklingssamtal.
- Elever som upplever att de kan vara med och påverka är mer intresserade av skolarbetet än de som känner att de inte kan vara med och påverka. Elevernas delaktighet har skett genom exempelvis möjlighet att vara med och planera upplägg och innehåll av lektioner och examinationsformer, ett utvecklingsområde eftersom elevernas upplevelser är ojämn mellan programmen. Kontinuerliga klassråd har hållits i syfte att möjliggöra för eleverna att påverka sin skolvardag under demokratiska former. Klassens elevrådsrepresentant har sedan fört ärenden vidare till elevrådets styrelse. Skolledning och elevrådets styrelse har haft kontinuerliga möten under läsåret. Avslutningsvis utvärderades året. Elevrådet upplever att de har haft inflytande och möjlighet att påverka. Däremot finns det brister i kedjan klassråd och elevrådsrepresentanter som behöver tydliggöras och utvecklas.

- Skolledningen har återkommande omvärldsbevakat, främst genom Kommunförbundet Stockholms läns rapporter, om söktrender och riktade marknadsföringsinsatser har genomförts exempelvis på Facebook, Instagram, enhetens hemsida, i Gymnasieguiden, på www.gymnasium.se, Järfällamässan, Gymnasie-mässan, i lokaltidningar och genom elev- och lärarbesök i några av kommunens gymnasieskolor.
- Underlag till utvecklingssamtal och introduktionssamtal har arbetats fram i samverkan.

4. Resultat, måluppfyllelse och arbetet i verksamheten

4.1 Kunskaper

Fokusområden under läsåret 2014/2015 för att nå målen inom området Kunskaper:

- Ge varje elev inom de nationella yrkesprogrammen möjlighet att uppnå krav för yrkesexamen och yrkeskunnande och uppnå godtagbar nivå på yrkeskunnande för att vara väl förberedd inför yrkeslivet.
- Ge varje elev inom de nationella högskoleförberedande programmen möjlighet att uppnå högskoleförberedande examen och ge dem tillräckliga kunskaper för att vara väl förberedda för högskolestudier.
- Ge varje elev som avslutat ett introduktionsprogram en plan för och tillräckliga kunskaper för fortsatt utbildning eller uppnått en förberedelse för etablering på arbetsmarknaden.
- Ge varje elev inom gymnasiesärskolan möjlighet till förberedelse för etablering på arbetsmarknaden.

Så här har vi arbetat med fokusområdena:

Inom yrkes- högskoleförberedande och introduktionsprogram har lärarna strävat efter att individanpassa genom olikartade arbetsuppgifter på olika kunskapsnivåer, arbets- och examinationsformer. Den pedagogiska repertoaren är bred. Många lärare har lagt ut planerings- och undervisningsmaterial i Skolwebben.

Elever har erbjudits stöd, extraanpassning och läxhjälp. Bemanningen på Studemus, enheten för stöd och läxhjälp har möjliggjort för elever att få hjälp utanför ordinarie schema. Elever med dyslexi har erbjudits särskilt stöd av enhetens dyslexipedagog och denna medarbetare har i egenskap av förstelärare även engagerat sig i arbetet med språksvaga elever. Mentor, undervisande lärare, skolledning och elevhälsa har beroende på orsak engagerat sig på individ- och gruppnivå och i specifika fall har det inneburit täta kontakter med vårdnadshavare.

Studie- och yrkesvägledarna har erbjudit enskilda vägledningssamtal och bjudit in vårdnadshavare till samtal. Studie- och yrkesvägledarna har även informerat om in-

dividuedla val, meritpoäng, fortsatta studier och yrkesliv i grupp. De har också organiserat för besök på SACO-mässan för elever inom de nationella programmen och Gymnasiemässa för elever inom Introduktionsprogrammen.

Under fasta tider varje vecka har det varit möjligt att lyfta enskilda elevers behov vid elevhälsoteamsmöten och elevkonferenser. Vid elevkonferenser har vid behov elev och vårdnadshavare bjudits in. Representanter från Järfälla vägledningscentrum har kontinuerligt medverkat vid konferenser för introduktionsprogrammen. Enheten har upprättat utbildningsplaner för introduktionsprogrammen och Järfälla vägledningscentrum har beställt utbildning inom beställar- och utförarorganisationen. Under våren förändrades rutinerna vilket inneburit att elever inom introduktionsprogrammets Preparandutbildning och Individuellt alternativ sökt utbildning direkt till Mälargymnasiet. Enheten tar ett helhetsansvar för eleven under elevens studietid och samordnar information om eleverna med Järfälla vägledningscentrum som har uppföljningsansvar för eleverna efter deras studietid.

Anders Fridell från Järfälla Skoldatatek har haft fasta tider på enheten och har då stöttat elever med olika typer av studiesvårigheter med utprovning av digitala hjälpmedel och support. En dyslexipedagog tillika förstelärare samt en lärare i svenska har gett stöd till elever med läs- och skrivsvårigheter med god framgång. Dyslexipedagogen kompetensutvecklade personalgruppen under en arbetsplatsträff genom att informera om läsinlärning, läsningens betydelse för skolframgång samt om hur dyslexi visar sig, vad dyslexi innebär och hur lärarna och övrig personal kan underlätta för målgruppen.

Yrkeslärarna har arbetat med att utveckla det arbetsförlagda lärandet. Elever inom Samhällsvetenskapsprogrammets beteendelinriktning har genomfört två veckors praktik i syfte att förstärka ämneskunskaperna. En grupp elever inom introduktionsprogrammets Individuella alternativ har studerat två dagar och varit på praktik med handledning tre dagar i veckan. Syftet för denna elevgrupp har varit att inte tappa kontakten med studier samtidigt som de erhållit yrkesträning.

Arbetsbeskrivning för mentors uppdrag har reviderats och tydliggjorts.

Modersmålsundervisning och studiehandledning har erbjudits eleverna. Elever som önskat har kunnat byta ut ett modernt språk i sin studieplan mot ett modersmål.

Åtgärdsprogram har upprättats vid behov.

Undervisningsplaner och organisationen har anpassats till nyanlända elevers behov. Studiehandledning på modersmålet har erbjudits. När elever inom Språkintröduktion registrerats på utbildningen har studierna inletts med screening av elevernas färdigheter. Detta har inneburit att elever med goda färdigheter har kunnat påbörja gymnasiekurser ganska snart efter påbörjade studier medan andra elever har placerats på olika grundskolenivåer beroende på förkunskaper. Järfälla vägledningscentrum har medverkat vid återkommande elevhälsokonferenser och information på individnivå har lämnats i båda riktningarna. Järfälla vägledningscentrum är mottagande av elever inom Språkintröduktion och har också uppföljningsansvaret. Enheten har organiserat och erbjudit sommarskola i svenska som andraspråk och matematik för målgruppen. Orsakerna är främst två; dels att förkorta studietiden för de elever som är nära att uppnå lägst betyg E på grundskolenivå, dels att denna målgrupp är högmotiverad och anser att sommarlov är slöseri med tiden. Resultat för sommarskola i juni 2015: Fyra

av åtta elever erhöll lägst betyget E i matematik. I svenska som andraspråk erhöll ingen av de 21 anmälda eleverna betyg. Endast en av eleverna strävade efter betyg för årskurs nio. De andra eleverna låg på betydligt lägre kunskapsnivå men samtliga upplever att de haft stor nytta av sommarskolan.

Elever med funktionsnedsättning och därför har svårt att uppnå kunskapskraven har erhållit individanpassat stöd. Elevgrupperna är relativt små och elevassistentresurs finns på individ och/eller gruppnivå beroende på behov. Några enstaka elever med funktionsnedsättning har ingått i en integrerad grupp inom Individuellt alternativ med stöd av elevassistent. En elevgrupp utgör en ren särskolegrupp. I denna grupp arbetar elevassistenterna på gruppnivå. Tekniska hjälpmedel som exempelvis egna Ipad eller PC med individanpassade program och appar har använts i pedagogiskt syfte. Studie- och yrkesvägledare för elever med funktionsnedsättning har haft en särskilt viktig funktion genom kontinuerlig individanpassning av studieplaner, täta och nära kontakter med undervisande lärare och elevassistenter, kontakter med LSS-enheter, Omsorgen och i anordnandet av praktikplatser. Förekomsten av enskilda vägledningssamtal är hög och likaså är kontakten med vårdnadshavare.

Elever och vårdnadshavare har fortlöpande fått information om elevens utveckling, genom direktkontakt med mentor och genom information i Skolwebben. Under läsåret har mentor bjudit in till utvecklingssamtal en gång per termin.

Det arbetsplatsförlagda lärandet för elever inom yrkesprogrammen har utökats med fem veckor, från 15 till 20 i syfte att uppnå högre kvalitet i yrkeskunnandet.

Arbetsrutinerna för elevhälsan gällande utredning av elever har inneburit att insatser kunnat sättas in skyndsamt.

För en grupp elever med F-betyg i en matematikkurs organiserades möjligheter för elever att läsa om kursen under läsåret.

Resultaten i årets elevenkät har varierat mellan programmen. Inom flera områden har främst yrkesprogrammets resultat sjunkit rejält medan Estetiska programmets resultat nått toppresultat inom de flesta områdena.

I syfte att öka ordförståelse och läsförmåga hos eleverna startas ett läsprojekt för alla elever på skolan, "Hela skolan läser" direkt vid skolstart läsåret 2015/2016. Projektet är initierat av lärare i svenska och svenska som andraspråk.

Mått, mål, resultat och måluppfyllelse

Nedanstående statistik är presenterad efter nu gällande regler, Gy11, och avser elever som började hösten 2011. Statistiken är därför inte jämförbar med statistik för elever som började hösten 2010 eller tidigare.

Tabell 1. Andel elever med examen

Program	Mål	Totalt antal elever 13/14	Andel med examen ¹	Totalt antal elever 14/15	Andel med examen ¹
			13/14		14/15
Barn- och fritidsprogrammet	100	14	..	17	58
Handel- och administrationsprogrammet	100	19	84,2	14	57
Hantverksprogrammets frisörinriktning	-	-	..	10	-
Hotell- och turismprogrammet	100	13	76,9	10	50
Restaurang- och livsmedelsprogrammet	100	14	..	9	..
Ekonomiprogrammet	100	21	90,5	47	70
Estetiska programmet	100	29	93,1	32	56
Samhällsvetenskapsprogrammet	100	41	80,5	38	55

Källor: 13/14 SIRIS, 14/15 skolans egen statistik. Uppgift baserad på färre än 10 elever är dubbelprickad.

Tabell 2. GBP för elever med examen

Program	GBP för elever med examen ²		
	Mål	13/14	14/15
Barn- och fritidsprogrammet	14	..	13
Handel- och administrationsprogrammet	14	13,8	12,7
Hantverksprogrammets frisörinriktning	-	..	-
Hotell- och turismprogrammet	15	13,2	12,5
Restaurang- och livsmedelsprogrammet	15	..	14
Ekonomiprogrammet	16	15,0	13,9
Estetiska programmet	16	15,8	14,7
Samhällsvetenskapsprogrammet	16	13,2	13,9

Källor: 13/14 SIRIS, 14/15 skolans egen statistik.

Tabell 3. Andel elever med minst betyget E i alla kurser

Program	Andel elever med minst betyget E i alla kurser		
	Mål	13/14	14/15
Barn- och fritidsprogrammet	100	29	57
Handel- och administrationsprogrammet	100	62	13
Hantverksprogrammets frisörinriktning	-	0	-
Hotell- och turismprogrammet	100	44	46
Restaurang- och livsmedelsprogrammet	100	36	25
Ekonomiprogrammet	100	41	43
Estetiska programmet	100	62	59
Samhällsvetenskapsprogrammet	100	57	46

Källa: skolans egen statistik

Tabell 4. Andel elever med lägre – högre kursbetyg jämfört med provbetyget

Kurs	Andel elever med lägre - högre kursbetyg jämfört med provbetyget		
	Mål	13/14	14/15
Engelska 5, ht 2013		9,5 – 7,1	-
Engelska 5, vt 2014		9,8 - 12,2	-
Engelska 6		9,4 - 34,4	-
Matematik 1A		3,7 - 3,7	-
Svenska 1		16,1 - 28,7	-
Svenska 3		9,5 - 38,1	-
Svenska som andraspråk 1		0 – 66,7	-
Svenska som andraspråk 3		4,3 – 56,5	-

Källa: SIRIS. Statistik för läsåret 14/15 finns inte tillgänglig ännu.

¹ Andelen elever som uppnått examen av samtliga med avgångsbetyg. Med avgångsbetyg avses att en elev antingen har erhållit Gymnasieexamen eller ett studiebevis med omfattningen minst 2500 poäng.

² Genomsnittlig betygspoäng (GBP) vårterminen för elever med examen

Analys

Andel elever med examen, genomsnittlig betygspoäng och andel elever med minst betyget E i alla kurser ligger under genomsnittet i riket. Målen som satts är strax över genomsnittet i riket. I tabell 4 redovisas andel elever som fått lägre eller högre kursbetyg jämfört med nationella provens resultat. Här har enheten valt att inte uttrycka mål för hur stor andel elever som förväntas ha lägre eller högre kursbetyg i förhållande till nationella provens resultat. Enhetens mål är att säkerställa att bedömningen är likvärdig och allsidig. Det nationella provet utgör ett examinationstillfälle av löpande bedömningar under elevens hela kurstid. Kursbetyget påverkas exempelvis av när under kurstiden det nationella provet utförs. En parameter som analyseras är om enheten ligger inom samma gränsvärden som riket och vid avvikelser genomförs ytterligare analyser.

Arbetsrutinerna för elevhälsans rutiner har förankrats och fungerar väl.

Omläsning av en kurs i matematik för en grupp elever fungerade inte fullt ut. Eleverna kom från olika klasser och årskurser och det var svårt att motivera eleverna till möjliga schemapositionerna för omläsning. För flera elever var dock omläsning av kursen lyckosam.

Det har varit nödvändigt att följa upp elevenkätens resultat på klassnivå eftersom resultaten har varierat kraftigt mellan olika program. Skolledningen har även samtalat med slumpvisa elever på individnivå. Låga ingångsbetyg, obehöriga elever med specifika svårigheter och som har gått i små specialanpassade grupper i grundskolan och lärarvikarier är några av de svar som framkommit vid uppföljningen.

Andel elever som uppnått examen har sjunkit kraftigt inom alla program jämfört med förra årets resultat. Orsakerna är troligtvis flera. Brister i individanpassning, fokus på lärande, arbetsro, många obehöriga elever inskrivna på yrkesprogrammen och organisatoriska strukturer i och med sammanslagningen av tidigare tre skolor kan vara möjliga förklaringar. Splittrade tjänsteunderlag för lärarna beroende på färre elevgrupper inom respektive program kan ha fått som konsekvens att samarbetet mellan lärarna inte fungerat optimalt eftersom det försvårat möjligheter till sammanhängande mötestider för att diskutera pedagogiska frågor, ämnesövergripande arbeten och infärgning av ämnen. Avsaknad av teknisk utrustning och 1:1-datorer har försvårat arbetet för såväl lärare som elever. Svårmotiverade elever, hög frånvaro kan vara andra förklaringar, likaså att inte elever tagit emot erbjudna stödinsatser. Jämfört med riket så är måluppfyllelsen för låg inom samtliga program.

Elevernas genomsnittliga betygspoäng har ökat något inom Samhällsvetenskapsprogrammet medan den sjunkit på de andra programmen. Troligtvis är förklaringen densamma som nämns ovan. Jämfört med riket så har enheten någon tiondels procent bättre resultat på Barn- och fritids-, Restaurang- och livsmedels-, och Estetiska programmet.

Andelen elever med minst betyget E i alla kurser har ökat för Barn- och fritids-, Hotell och turism- och Ekonomiprogrammet och minskat för Handel- och administrations-, Restaurang- och livsmedels-, Estetiska- och Samhällsvetenskapsprogrammet. Troliga förklaringar till resultatförändringarna är elevernas snittbetyg från grundskolan, arbetsron i klassrummet, ojämnheter i individanpassning, elevers psykosociala hälsa och andra svårigheter som föranlett åtgärdsprogram. I vissa fall kan även betyg härledas till enstaka kurser och lärare.

Andel elever med lägre respektive högre kursbetyg jämfört med nationella provets resultat följer riket i stort. Vi följer även riket när det gäller skillnad mellan kvinnors och mäns betyg. Kvinnor tenderar att få högre kursbetyg än män jämfört med provresultaten.

Under utvärderingsdagarna i juni reflekterade lärarna över sina arbetsområden och gjorde en skattning i BRUK inom områdena ”God miljö för utveckling och lärande”, ”Anpassning av undervisningen” och ”Varierande arbetsätt och arbetsformer”. Inom flera delområden fungerar verksamheten bra men vi har även ringat in ett antal utvecklingsområden.

Åtgärder

Andel elever med examen, genomsnittlig betygspoäng och andel elever med minst betyget E i alla kurser ska öka. I verksamhetsplanen för 2015/2016 finns därför handlingsplaner för att:

- eleverna i högre grad ska uppleva att undervisningen motiverar till att vilja lära sig mera och hålla hög kvalitet,
- eleverna i högre grad ska instämma i att lärarna hjälper dem att förstå vad de ska göra för att förbättra sina studieresultat,
- arbetsron på lektionerna ska öka, och
- elevernas närvaro på lektionerna ska öka.

Inga ytterligare åtgärder bedöms nödvändiga gällande elevhälsans utredning av elever.

Ytterligare utveckling av specialpedagogiska insatser och Studemus, enheten för stöd och läxhjälp är nödvändig. Inför läsåret 2015/2016 blockläggs kurser i matematik och engelska vilket möjliggör för elever att läsa om en eller båda kurserna och förbättra sina studieresultat.

Vi bör invänta regeringens svar på hur yrkesprogrammen bör utformas för att attrahera fler behöriga elever inom yrkesprogrammen och se över om det är möjligt att hitta andra former för obehöriga elever att nå resultat. Samverkan mellan ämnen behöver också utvecklas för att öka elevernas förståelse.

Ytterligare arbetsinsatser krävs för att etablera näringslivskontakter, anskaffa APL-platser och genomföra handledarutbildning inom särskolans nationella program.

Närvaron har ökat succesivt under 1,5 år. Vi kommer att fortsätta arbetet på den inslagna vägen där närvarocoachen har en aktiv del i arbetet tillsammans med mentor, undervisande lärare och elevhälsoteam eftersom vi ser att det leder till resultat.

Splittrade tjänster för lärarna är svårt att åtgärda så länge enheten har elevgrupper inom många program.

Under kommande läsår kommer enheten att införa 1:1 och en förstelärare kommer att arbeta med implementering tillsammans med skolledningen. Övriga förstelärare och programlagsledare kommer att stötta arbetet i verksamheten.

Vi tar ett nytt grepp om enhetens verksamhetsplan genom att lägga en plan för tre år, bryta ner Kompetensnämndens mål och de övergripande mål som finns beskrivna i Läroplan och styrdokument och som vi prioriterat att arbeta med efter vårt utvärderings- och analysarbete i juni. Dessa mål bryter vi ner i strategimål och handlingsplaner som vi kommer att arbeta fokuserat med. Vi kommer även att fortsätta arbeta med kollegialt lärande och efterföljande samtal alternativt videofilmning av lektioner.

Genom skattningen i BRUK har vi ringat in utvecklingsområden som enheten kommer att arbeta vidare med inom programlag, ämneslag, med förstelärare, programlagsledare, kollegialt lärande och under APT:

- *God miljö för utveckling och lärande.* Enheten är välfungerande inom många områden men behöver fokusera ytterligare på:
 - 1) hur vi kan göra för att stimulera elevernas lust att lära
 - 2) förhållningssätt, förtroendefulla relationer mellan personal och elever och mellan elever
 - 3) tillitsfullt klimat, präglad av öppenhet och nyfikenhet där lärarna diskuterar och omprövar sitt sätt att arbeta

- *Anpassning av undervisningen.* Enheten är välfungerande inom många områden men behöver fokusera ytterligare på:
 - 1) anpassa och genomföra undervisningen med hjälp av kompensatoriska hjälpmedel och verktyg
 - 2) organisera, genomföra och förändra undervisningen med elevens förutsättningar, erfarenheter, språk och kunskaper i fokus på ett sätt som gör att undervisningen fungerar väl för alla elever

- *Varierande arbetssätt och arbetsformer.* Inom detta område finns de största utvecklingsområdena som enheten kommer att arbeta med, främst:
 - 1) arbeta så att eleverna utvecklar ett förhållningssätt som bidrar till entreprenörskap
 - 2) använda modern teknik som ett verktyg för kunskapssökande, kommunikation, skapande och lärande
 - 3) elevinflytande på arbetssätt, arbetsformer och innehåll i undervisningen
 - 4) diskutera vilka delar av ett ämnes syfte som undervisningen ska inriktas mot och avgöra utifrån det centrala innehållet vad som ska kombineras och behandlas
 - 5) olika arbetssätt och arbetsformer
 - 6) ämnesövergripande arbeten

4.2 Normer och värden

Fokusområden under 2014/2015 för att nå målen inom området Normer och värden:

- Påverka och stimulera eleverna att omfatta vårt samhälles gemensamma värderingar och låta dessa komma till uttryck i praktisk och vardaglig handling.
- Utforma utbildningen i överensstämmelse med grundläggande demokratiska värderingar och de mänskliga rättigheterna.

Så här har vi arbetat med fokusområdena:

Eleverna har fått information om och diskuterat skolans plan och mål mot diskriminering och kränkande behandling. Ansvarig för att detta sker är elevens mentor. Arbetet har genomförts under mentorstider där mentor tillsammans med eleverna gått igenom planen och relaterat till skolans värdegrund och utifrån läroplan. Arbetet har stämts av löpande i programlag, ämneslag och klasskonferenser. Enheten har en kris-

grupp och handlingsplaner finns upprättade för exempelvis kränkande behandling/mobbning, hot, våld och misshandel. Planerna är kända bland personalen och finns lättillgängliga i Skolwebben. I den årliga revideringen av planen mot diskriminering och kränkande behandling har även arbetet från det gångna året redovisats. Inför revideringen genomförs en ”trygghetsenkät” i årskurs ett i syfte att ringa in utvecklingsområden. Den reviderade planen har fastställs av elevrådets styrelse.

Vid skolstart genomfördes obligatoriska introduktionsdagar för elever i årskurs ett. Dagarnas innehåll fokuserade exempelvis på värderingsövningar och demokratiska processer i skolan. Ordningsregler diskuterades och klassråds- samt elevrådsrepresentanter utsågs. Demokratiska värderingar har diskuterats kontinuerligt i klassrumssituationer, under klassråd och i elevråd under läsåret.

I en skola med såväl nationella program, särskola som stora elevvolymmer inom språkintroduktion är det av största vikt att medarbetarna har en samsyn kring värdegrundsfrågor och inkludering. Enheten har därför arbetar kontinuerligt med arbete för en trygg skola och värdegrundsfrågor i alla tänkbara forum. Vid föräldramöten under den första delen av höstterminen informeras vårdnadshavare om planen mot diskriminering och kränkande behandling och var i Skolwebben planerna återfinns.

Några punktinsatser har genomförts för att stärka delar av värdegrundsarbetet:

1. Samtliga medarbetare har ägnat en halv studiedag om Järfälla kommuns drogpolicy.
2. I november bjöds alla elever i årskurs ett in till Teater Origo, ”Kärleken är fri” på Etnografiska museet.
3. Trygg och snygg student: elevrådet, medarbetare och rektor bildade en studentkommitté som tog ett gemensamt grepp kring förhållningssätt, trivselregler och alkoholpolicy under studentfirandet. Elever från de andra årskurserna involverades i servering under studentlunchen och avslutningen blev precis så lyckad som vi ville att den skulle bli.

Elevens utveckling och lärande sker i samverkan med lärarna. Undervisningen har därför innefattat kontinuerliga inslag av aktuella händelser i vårt samhälle och i världen. Dagstidningar och nyhetsinformation från nätet har använts och olika händelser har diskuterats utifrån fokusområdena. Teori kopplas till praktik genom exempelvis arbetsplatsförlagt lärande, praktik, studiebesök och entreprenöriellt lärande. Särskolans elever har inkluderas där så varit möjligt.

Mått, mål, resultat och måluppfyllelse

Tabell 5. Frågor ur elevenkäten

Frågor från enkäten:	Andel elever som instämmer helt eller ganska mycket		
	Mål	13/14	14/15
Jag känner mig trygg på skolan	100	92	81
Det är en positiv stämning på skolan	100	58	63
Jag är nöjd med skolans arbete mot mobbning	100	58	55
Det är arbetsro på lektionerna	100	36	32

Källa: Stora elevenkäten, kommunens årliga elevenkät, resultat 4 och 5 av skalan 1 – 5.

Analys

Elevenkätens svar skiftar mellan programmen. Lägst resultat har yrkesprogrammen inom samtliga frågor. Under gruppdiskussioner och individuella slumpvisa samtal med elever förefaller det som de allra flesta känner sig trygga i skolan. Under diskussionerna och samtalen framstår en annan bild än den som elevenkäten ger: Några enskilda elever upplever en allmän känsla av otrygghet och några önskar flera lärare i de offentliga utrymmena under rasterna. Eleverna upplever att stämningen har blivit bättre även om några nämner skolmat och stök i matsalen som orsak till sämre stämning. Även i skolans arbete mot mobbning har resultaten över lag blivit bättre. Trots att arbetsron varit ett prioriterat område under året har resultatet försämrats ytterligare och många elever beskriver att arbetsron skiftar beroende på lärare men att de flesta lärarna har bra ordning i klassrummet. Estetiska programmets elever är mest nöjda på alla punkter och ligger högre än resultaten för Stockholms län undantaget frågan om mobbning. Den troligaste förklaringen är att programlaget är sammansvetsat, har en likvärdig syn på sina uppdrag, förhållningssätt i klassrummet och att eleverna i hög grad upplever sig sedda och lyssnade på. Eleverna lovordar sina lärares bemötande.

Hur kan resultaten variera så kraftigt mellan programmen och varför ser det ut som det gör? Även om elevernas gruppvisa diskussioner och individuella samtal med skolledningen indikerar att det inte är så illa som enkätens resultat visar så finns det anledning att ta resultaten på allvar. Det som går att ringa in som specifikt för de program som har låga resultat i enkäten är följande:

- det finns många elever med särskilda behov och stödinsats i form av elevassistent
- flera elever är obehöriga
- det är främst inom dessa program elevunderlaget sjunkit drastiskt över tid
- sjukvårskarer har förekommit för lärare med längre tids sjukskrivning
- svårhanterlig gruppdynamik

Åtgärder

Nya ordningsregler/trivselregler för enheten kommer att arbetas fram under läsåret 2015/2016.

Trygghet och studiero formuleras som en egen handlingsplan i verksamhetsplanen och elevföreningar kommer att uppmuntras.

Planen mot arbete med diskriminering och kränkande behandling kommer att revideras utifrån underlag från respektive program och jourtelefonen som säkerställer en vuxens tillgänglighet under skoltid kommer att finnas tillgänglig under ytterligare en tid.

Inga ytterligare åtgärder behövs beträffande undervisningsinslag som belyser aktuella händelser i vårt samhälle och världen, arbetsplatsförlagt lärande, studiebesök eftersom det är välfungerande.

Mittkursutvärderingar som syftar till att undervisande lärare kan diskutera med eleverna och förbättra resultaten inom vissa områden, exempelvis arbetsron, kommer att

utformas och genomförs under kommande läsår. Målet är att utvärderingarna genomförs i samtliga pågående kurser.

Enheten kommer fortsätta arbeta med att identifiera tänkbara orsaker till låga resultat och deras förhållanden till varandra och arbeta fram strategier för hur vi kan förbättra enhetens resultat. Arbetet med det systematiska kvalitetsarbetet och skattningsverktyget BRUK kommer att fortlöpa så att vi fortlöpande kan mäta hur riktade insatser har påverkat och ringa in utvecklingsområden som vi behöver fokusera ytterligare på.

4.3 Elevernas ansvar och inflytande

Fokusområden under 2014/2015 för att nå målen inom Elevernas inflytande och ansvar:

- Varje elev tar ansvar för sina studier och sin arbetsmiljö. Enheten har fokuserat särskilt på att arbeta med elevernas ansvar gällande närvaron.
- Varje elev ges inflytande och utövar inflytande över sin utbildning och skolans inre arbete
- Varje elev utvecklar sin förmåga att arbeta under demokratiska former och vilja till att bidra till en fördjupad demokrati i arbets- samt samhällsliv
- Utvecklar tilltron till sin egen förmåga
- Varje elev ges inflytande och utövar inflytande över sin utbildning och skolans inre arbete.

Så här har vi arbetat med fokusområdena:

Kontinuerliga diskussioner har förekommit på enheten för att få en samsyn om strategier och åtgärder. Detta har resulterat i att:

- Undervisande lärare och mentorer fortlöpande har samtalat med eleverna om vikten av att ta ansvar för sina studier och sin arbetsmiljö och att närvaro möjliggör för den enskilde eleven att lyckas med sina studier. Enhetens närvarocoach har i ett tidigt skede stöttat enskilda elever. Kontakter med vårdnadshavare har upprättats och vägledande samtal har erbjudits av studie- och yrkesvägledarna. Varje vecka har elevkonferenser letts av en skolledare och utgjort stöd för medarbetare och elever inom områdena.

- Undervisande lärare och mentorer har lagt vikt vid att lyssna in elevernas synpunkter, medvetandegöra demokratiska former, tillfällen och situationer när eleverna kan påverka innehåll och arbetssätt.

- Mentorer, närvarocoach, studie- och yrkesvägledare samt elevhälsan har arbetat med elever på individbasis för att stärka tilltron till den egna förmågan, ofta i nära samarbete med vårdnadshavare.

Så snart resultaten från elevenkäten fanns sammanställda redovisades enkätsvaren i klasserna med efterföljande samtal om resultaten.

Mått, mål, resultat och måluppfyllelse

Tabell 6. Frågor ur elevenkäten

Frågor från enkäten:	Andel elever som instämmer helt eller ganska mycket		
	Mål	13/14	14/15
Jag får vara med och påverka innehållet i undervisningen	100	31	36
Jag får vara med och påverka hur vi arbetar under lektionerna	100	33	30
Mina synpunkter tas tillvara på ett bra sätt på min skola	100	39	38

Källa: Stora elevenkäten, kommunens årliga elevenkät, resultat 4 och 5 av skalan 1 – 5.

Eftersom resultaten skiljer sig avsevärt mellan studieförberedande program och yrkesförberedande program är det nödvändigt att separera resultaten för att kunna göra en analys och vidta åtgärder för förbättring. Nedan redovisas resultatet för de studieförberedande programmen:

Tabell 7. Frågor ur elevenkäten

Frågor från enkäten, studieförberedande program:	Andel elever som instämmer helt eller ganska mycket		
	Mål	13/14	14/15
Jag får vara med och påverka innehållet i undervisningen	100	33	48
Jag får vara med och påverka hur vi arbetar under lektionerna	100	25	37
Mina synpunkter tas tillvara på ett bra sätt på min skola	100	31	44

Källa: Stora elevenkäten, kommunens årliga elevenkät

Tabell 8. Statistik om närvaro

	Mål	Närvaro, andel elever			
		Ht 2013	Vt 2014	Ht 2014	Vt 2015
Barn- och fritidsprogrammet	95	82	83	85	91
Handel- och administrationsprogrammet	95	80	83	75	83
Hotell- och turismprogrammet	95	79	85	91	95
Restaurang- och livsmedelsprogrammet	95	80	81	83	92
Ekonomiprogrammet	95	88	86	89	92
Estetiska programmet	95	86	85	89	89
Samhällsvetenskapsprogrammet	95	86	83	82	93
Språkintröduktion	95	84	80	85	86
Särskolans individuella program	95	-	85	85	82
Preparandutbildning	95	-	74	57	67
Individuellt alternativ	95	-	92	89	100
Mälargymnasiet, genomsnitt:	95	81	82	81	88

Källa: Närvaroregistrering i Skolwebben

Analys

Ökat elevinflytande har varit ett prioriterat område under året. Det har ökat undantaget tre av yrkesprogrammen. För dessa program ligger resultaten mellan 0 – 21 inom de berörda frågeområdena. Estetiska programmets resultat ligger högre än resultaten för Stockholms län inom samtliga områden. Elevinflytandet har ökat inom de studieförberedande programmen och på Barn- och fritidsprogrammet. Lärarna har bemött och engagerat sig i elevernas inflytande i högre utsträckning, påverkansmöjligheter om innehållet i undervisningen har ökat och större andel elever anser att de får vara med och påverka innehållet i undervisningen. I efterföljande samtal med eleverna om elevenkätens resultat förefaller eleverna mer nöjda än vad de uppgett i enkätsvaren men alltför många elever inom flera program uttrycker att undervisningen inte är tillräckligt varierande och att upplevelsen av inflytande är för låg. Elevinflytandet exemplifieras ofta i hur enskilda lärare förhåller sig till inflytande och några elever uttrycker att motivationen till studier ibland är låg. Förväntningar på bemötande, att bli sedd och bekräftad återkommer under samtalen och tilltron till den egna förmågan är ibland inte tillräcklig. Sjukvikaerier och enskilda lärare är exempel på orsaker som eleverna anger som orsak till sjunkande resultat inom vissa program.

Ett annat prioriterat område har varit att öka elevernas närvaro. Undervisande lärare och mentorer har medvetet arbetat med att synliggöra elevernas ansvar för sina studier och vikten av att närvara under lektioner för att uppnå goda studieresultat. Närvarocoachens roll har varit betydelsefull i arbetet med att motivera och stötta elever på individnivå. Arbetet har gett resultat och vi ser att vi har hittat metoder för att vägleda eleverna till ett eget ansvarstagande. Vi ser också att de allra flesta eleverna har hög närvaro och att de tar ansvar för sina studier.

Åtgärder

I verksamhetsplanen för 2015/2016 finns en särskild handlingsplan som knyter an till hur vi kommer att arbeta för att utveckla verksamheten inom området. En av enhetens förstelärare kommer fortsättningsvis att stötta elevrådets arbete i syfte att utveckla förmågan att arbeta under demokratiska former. Elevföreningar kommer att uppmuntras genom stöd från skolledningen. Stöd av skolledning och kompetenshöjande insatser kommer att erbjudas enskilda medarbetare.

Närvarocoachens och mentorernas arbete med att förbättra elevernas närvaro fortsätter som tidigare eftersom arbetet gett resultat.

Enheten kommer att arbeta fram en enhetlig mittkursutvärdering i syfte att undervisande lärare och elever ges möjlighet att diskutera och åtgärda utvecklingsområden under kursens gång. Det är främst då det går att komma tillrätta med specifika insatser, inte när kursen är slut.

Studie- och yrkesvägledarna kommer fortsätta sitt arbete med att fånga upp enskilda elever i ett tidigare skede, medverka i elevkonferenser och arbeta med såväl kort- som långsiktiga lösningar för elever som behöver anpassade studieplaner och vägledande samtal. Uppföljningen kommer att stärkas eftersom det är gynnsamt för den enskilda elevens tilltro till sin egen förmåga.

4.4 Utbildningsval - Arbete och Samhällsliv

Fokusområden under 2014/2015 för att nå målen inom Utbildningsval :

- Samverka med de obligatoriska skolformerna, arbetslivet, högskolor, universitet och samhället i övrigt
- Studie- och yrkesvägledarnas roll i elevernas studieplanering, ställningstagande till fortsatt studie- och yrkesinriktning och valmöjligheter.

Så här har vi arbetat med fokusområdena:

Enheten har arbetat systematiskt inom olika områden i syfte att eleverna ska få ökad kännedom om arbetslivets villkor, möjligheter till fortsatt utbildning och arbete:

- Eleverna erbjuds att anmäla sig till Sommarhögskola Plus. Åtta elever anmälde sig till sommaren 2015.
- Elever som har drivit UF-företag har medverkat vid olika mässor och marknader.
- Den arbetsplatsförlagda utbildning och arbetet med former för lokala programråd inom yrkesprogrammen har utvecklats under året.
- Jakobs hörna har drivits av eleverna inom Restaurang- och livsmedelsprogrammet och syftar till verklighetsbaserat lärande.
- Sistaårseleverna har besökt SACO-mässan.
- Butiken Jordnära ting har drivits av särskolans elever.
- Särskolans elever har medverkat i Funkismello och Uttrycksteatern, sammanhang där de fått visa upp sina färdigheter för extern publik.
- Elever inom Samhällsvetenskapliga programmets inriktning beteendevetenskap har praktiserat inom ramen för sin utbildning.
- Inom Samhällsprogrammet tre studieår finns en tydlig projektion, från lokalt via det nationella till det internationella. Enhetens medlemskap i Utrikespolitiska institutet ger eleverna stor möjlighet till inblick i möjligheter till fortsatt utbildning och arbete.
- Gästföreläsare.
- Aktiviteter utanför skolan anpassade till kursinnehåll och program. Exempel: Fotoutställning på Jakobsbergs bibliotek, bäverekursion, studiebesök till blodcentral, Operan, A-day om mänskliga rättigheter och gig-turné för musikesteterna.

Studie- och yrkesvägledarna har varit aktiva inom nätverk, informerat och väglett eleverna individuellt och i grupp. Vägledningssamtal har erbjudits och därigenom har exempelvis eventuella felval åtgärdas tidigt. Samtal har också erbjudits om utökade studiekurser, förändringar i studieplanen, förändringar i studietid, meritpoäng och högre utbildningar.

Mått, mål, resultat och måluppfyllelse

Analys

42 % av eleverna är helt eller ganska mycket nöjda med information och vägledning enligt elevenkäten, en ökning med 8 % jämfört med föregående år.

41 % av eleverna är helt eller ganska mycket nöjda med kontakter med arbetslivet i form av exempelvis föreläsare, studiebesök eller praktik, en ökning med 8 % jämfört med föregående år.

Studie- och yrkesvägledarnas planering i ett årshjul med tillhörande arbetsinsatser har bidragit till ökat antal nöjda elever jämfört med året tidigare. Skattningen som gjordes under utvärderingsdagarna i juni i BRUK har utgjort stöd i arbetet med att analysera och utveckla fokusområdena. Årshjulet innehåller exempelvis planering för studieplaner, individuella val och F-betyg, bilagor, uppstartsmöten med elever och vårdnadshavare för elever med särskild planering, uppföljning av sommarskola och betyg, särskild planering för elever inom introduktionsprogram och särskola, förberedelse för omgångselever och förlängd studietid, reservantagning, besök i nya klasser, information om högskoleprovet, klasskonferenser, vägledningssamtal, nätverka och bjuda in grundskolor, högskoleinformation, individuella val, gymnasiemässa, SACO-mässa, studieplansarbete inför utvecklingssamtal, inför gymnasievalet, öppna hus, vägledningssamtal, information om gymnasieexamen, uppflyttningskonferenser och kontakt/inbjudan till arbetsförmedlingen.

Lärarnas engagemang i att finna undervisningsinnehåll med tydligare koppling till arbetslivet har också resulterat i att fler elever är nöjda enligt elevenkäten.

Åtgärder

Arbetsområden för studie- och yrkesvägledarna som fungerar bra och som kommer att säkras genom ett fortsatt arbete inom väl genomförda rutiner är att:

- presumtiva elever får information om skolans utbildningar
- alla elever har tillgång till personal med sådan kompetens att deras behov av vägledning inför val av framtida utbildnings- och yrkesverksamhet kan tillgodoses
- studie- och yrkesvägledarfunktionen särskilt uppmärksammar möjligheter för elever med funktionsnedsättning

Årshjulet som upprättats under året kommer att utgöra stöd för att förbättra utvecklingsområdena och stärka de områden som är väl fungerande. I verksamhetsplanen kommer det att finnas särskilda handlingsplaner som knyter an till hur enheten kommer att arbeta för att utveckla verksamheten inom områdena.

4.5 Bedömning och betyg

Fokusområden under 2014/2015 för att nå målen inom Bedömning och betyg

- Att varje elev tar ansvar för sitt lärande och sina studieresultat och kan bedöma sina studieresultat och utvecklingsbehov i förhållande till kraven på utbildningen
- Riktlinjer: läraren ska fortlöpande ge varje elev information om framgångar och utvecklingsbehov i studierna, samverka med vårdnadshavare och informera om elevernas skolsituation, kunskapsutveckling och redovisa för eleverna på vilka grunder betygssättning sker.

Så här har vi arbetat med fokusområdena:

Viktiga arbetsprocesser som skolan arbetat systematiskt med är:

- kontinuerliga möten i programarbetslag och ämnesgrupper för att möjliggöra samarbeten och utveckling av fokusområdena. Detta har exempelvis resulterat i att flera lärare lagt ut kunskapsmål och information om kunskapsmål och lektionsplaneringar på Skolwebben. Alla lärare har registrerat studieomdömen på Skolwebben så att både elever och vårdnadshavare har kunnat ta del av informationen
- enskilda lärare har erhållit kompetensutveckling och en genomgång av styrdokument har gått igenom under APT
- samverkan mellan svenska som andraspråkslärare och dramapedagog i syfte att utveckla elevernas språkutveckling
- täta kontakter med elever och vårdnadshavare inom särskolans verksamhetsområde för att öka förståelsen för lärande, studieresultat och utvecklingsbehov. Vid flera av tillfällena har studie- och yrkesvägledare medverkat.
- Mentorerna för elever i årskurs ett har några veckor in på terminen genomfört introduktionssamtal med eleverna. I mitten av varje termin har utvecklingssamtal erbjudits samtliga elever. Inför utvecklingssamtalen har klasskonferenser genomförts i syfte att ge mentor en samlad bild inför samtalen.

Mått, mål, resultat och måluppfyllelse

Tabell 9. Frågor ur elevenkäten

Frågor från enkäten, samtliga program:	Andel elever som instämmer helt eller ganska mycket		
	Mål	13/14	14/15
Utvecklingssamtalen med min mentor känns meningsfulla.	100	59	47
Mina lärare har informerat mig om vad som krävs för att uppnå de olika betygen.	100	70	59
Mina lärare informerar mig under kursens gång om hur jag ligger till.	100	56	49
Mina lärare hjälper mig förstå vad jag ska göra för att förbättra mina resultat.	100	55	41

Källa: Stora elevenkäten, kommunens årliga elevenkät, resultat 4 och 5 av skalan 1 - 5

Analys

Elevenkätens resultat visar att resultaten sjunkit jämfört med föregående år och det har varit nödvändigt att analysera varje programs resultat för att få en uppfattning av det sammantagna resultatet. Resultaten för de olika programmen är varierande. Bäst resultat inom samtliga frågeställningar har Estetiska-, samt Restaurang och livsmedelsprogrammet. Vissa program har förbättrat resultaten inom specifika frågeställningar medan andra program har vikande resultat. Oavsett, så finns det många områden att förbättra för att komma till rätta med vikande resultat och inte helt tillfredsställande lärmiljöer. Skolledningen har i några fall även uppmärksammat skiftande kvalitet i studieomdömenas formulering och i kontakter med vårdnadshavare.

Åtgärder

Under läsåret 2015/2016 kommer enheten att arbeta med att utveckla studieomdömenas formuleringar. Goda exempel på studieomdömen kommer att spridas till programarbetslag och ämnesansvariga och utgöra stöd för den enskilda läraren i arbetet.

- I verksamhetsplanen kommer det att finnas särskilda handlingsplaner som knyter an till hur enheten kommer att arbeta för att utveckla fokusområdena. Förankringsarbete kommer att genomföras under gemensamma arbetsplats-träffar, genom försteläraryupdrag, under programlagsmöten, ämnesträffar och under planerade möten med programlagsledare och skolledning.
- Enheten kommer att arbeta fram gemensamma mittkursutvärderingar i syfte att ge läraren möjlighet att genomföra vissa korrigeringar under kursens gång.
- Syftet med utvecklingssamtalen kommer att förankras hos eleverna och former för innehåll förbättras genom koppling till tydligare formulerade studieomdömen.
- Kompetensutvecklingsinsatser kommer att erbjudas enskilda medarbetare.
- Fortsatt arbete med kollegialt lärande. Auskultationsfokus kommer att vara hur läraren synliggör elevernas lärande.

4.6 Rektors ansvar

Fokusområden under 2014/2015 inom området Rektors ansvar

Enligt skollagen ska det pedagogiska arbetet vid en skolenhet ledas och samordnas av en rektor. Rektorn ansvarar för att planera, följa upp, utvärdera och utveckla utbildningen i förhållande till de nationella målen. Som pedagogisk ledare för skolan och som chef för lärarna och övrig personal i skolan har rektorn ansvar för skolans resultat och har, inom givna ramar, ett särskilt ansvar inom en rad områden. Följande områden har därför varit prioriterade under läsåret:

- Organisera utbildningen
- Anpassning av undervisningen
- Elevinflytande
- Lärverktyg för en tidsenlig utbildning
- Utformning av undervisning, elevhälsa och studie- och yrkesvägledning
- Elevinformation och individuella studieplaner
- Kompetensutveckling
- Internationella kontakter

Mått, mål, resultat och måluppfyllelse

Organisera utbildningen: Korrigeringar har gjorts i flera nationella programs poängplaner i syfte att kunna bibehålla inriktningar trots små elevkullar och för att motverka återvändsgränder i studiegången. Många elever vill läsa meritgivande kurser som individuellt val och många elever vill byta ut moderna språk mot modersmål. Enheten har samarbetat med NT-gymnasiet om individuella val och därmed har elevernas valmöjligheter ökat. Enheten har även samarbetat med Järfälla simsällskap för att möjliggöra för elitsimmande elever att klara av såväl studier som träning.

Anpassning av undervisningen: Individanpassning har varit ett av enhetens fokusområden under året. Flera lärare har utvecklat arbetet med formativ bedömning och synliggjort lärande. Det arbetsplatsförlagda lärandet har utökats från 15 veckor till 20 och yrkesprogrammets yrkeslärare har utvecklat undervisningens uppläggning och arbetsformer för att anpassa undervisningen till de kunskapsmål som behöver säkerställas i samband med det arbetsplatsförlagda lärandet.

Elevinflytande: Arbetsformer för elevinflytande har varit ett annat av enhetens fokusområden under året och redovisas under rubrik 4.3 ”Elevernas ansvar och inflytande”.

Lärverktyg för en tidsenlig utbildning redovisas under rubrik 1. ”Inledning”, 3.2 ”Metoder och verktyg” och under rubrik 4.1 ”Kunskaper”. En skolledare ingår i kommunens IT-grupp och två medarbetare medverkar i en arbetsgrupp för tester och upphandling av en ny lärplattform. En plan för utökning av accesspunkter i lokalerna har arbetats fram och IT-avdelningen har påbörjat arbetet. Förstelärarna är redo att vara kollegorna behjälpliga vid kommande 1:1-satsning. Biblioteket håller hög klass.

Utformning av undervisning, elevhälsa och studie- och yrkesvägledning redovisas under rubrik 3.2 ”Metoder och verktyg, 4.1 ”Kunskaper” och 4.4 ”Utbildningsval – Arbete och Samhällsliv”. Undervisningen, elevhälsan, och studie- och yrkesvägledningen har utformats så att elever som behöver särskilt stöd eller andra stödåtgärder har kunnat få det.

Elevinformation och individuella studieplaner redovisas under rubrik 4.1 ”Kunskaper” och 4.4 ”Utbildningsval – Arbete och Samhällsliv”. Studie- och yrkesvägledningen har organiserats så att eleverna fått information om och vägledning inför de olika val som skolan erbjuder och inför val av framtida utbildning och yrke. Individuella studieplaner för varje elev har upprättats och reviderats vid behov. Mentorerna har introducerat utbildningen och undervisande lärare har introducerat kurserna. I början av höstterminen genomförde mentorerna introduktionssamtal med eleverna i årskurs ett.

Kompetensutveckling redovisas under rubrik 3.2 ”Metoder och verktyg”. Medarbetarna har erbjudits möjligheter till den kompetensutveckling som krävs för att de professionellt ska kunna utföra sina arbetsuppgifter. Kompetensen är generellt hög bland medarbetarna och satsningar har därför gjorts inom enhetens utvecklingsområden och inom områden som befrämjat nya rön och forskning. Enskilda medarbetare har även erbjudits kompetensutveckling inom specifika utvecklingsområden.

Internationella kontakter redovisas under rubrik 3.2 ”Metoder och verktyg”. APL-utveckling och ERASMUS-projektet har medfört att medarbetarna stimulerats till internationella kontakter, samverkan och utveckling av verksamheten.

Analys

Analys av organisera undervisningen: Korrigeringarna i poängplanerna har möjliggjort för elever att lättare byta mellan de studieförberedande programmen under det första studieåret. Inom yrkesprogrammen har detta inte varit möjligt eftersom stora delar av undervisningen innefattar yrkesämnen redan under elevens första läsår. En svårare utmaning har varit att möjliggöra för elever som erhållit F i en kurs att läsa om kursen. Specialpedagog och Studemus har inte varit tillräckligt stöd för elever som behövt läsa om en kurs, främst inom ämnena engelska och matematik, eftersom de behövt mer lärarledd tid. Mentorernas, undervisande lärarnas, och studie- och yrkesvägledarnas vägledande samtal med eleverna om meritgivande kurser, moderna språk och modersmål har ökat elevernas medvetenhet om strategiska val. Samarbetet med NT-gymnasiet om individuella val har möjliggjort att möta upp flera elevers önskemål om val av kurser.

Analys av anpassning av undervisningen: Elevenkätens resultat har visat att variation på arbetssätten under lektionerna ökat med fem procent jämfört med föregående år. Resultaten varierar kraftigt mellan olika program och kan ibland härledas till enskilda lärare. Yrkeslärarnas anpassning för att anpassa undervisningen till det arbetsplatsförlagda lärandet har pågått under hela året, men det kvarstår en del kursplaneringar och förankringsarbete.

Analys av *elevinflytande* redovisas under rubrik 4.3 ”Elevernas ansvar och inflytande”.

Analys av *lärverktyg för en tidsenlig utbildning* redovisas under rubrik 3.2 ”Metoder och verktyg” och under rubrik 4.1 ”Kunskaper”.

Analys av *Utformning av undervisning, elevhälsa och studie- och yrkesvägledning* redovisas under rubrik 4.1 ”Kunskaper” och 4.4 ”Utbildningsval – Arbete och Samhällsliv”. Trots personalens engagemang och en organisation för stöd har detta inte varit tillräckligt för alla elever. I elevenkätens svar under frågan ”Jag får extra hjälp om jag behöver” har enhetens resultat sjunkit från 58 procent till 53 procent jämfört med föregående år. En del av förklaringen är troligtvis att stödet inte har varit tillräckligt stort främst för elever som har gått i specialanpassade klasser i grundskolan och att elever som har behövt läsa om en kurs hade behövt mer lärarledd handledning. Vissa resultatet går även att härleda till enskilda lärare och till yrkesprogram med många obehöriga elever.

Analys av *elevinformation och individuella studieplaner* redovisas under rubrik 4.1 ”Kunskaper” och 4.4 ”Utbildningsval – Arbete och Samhällsliv”. Studie- och yrkesvägledarna har organiserats så att deras uppdrag möjliggjorts och arbetet med individuella studieplaner har hållit hög kvalitet. Studieplanerna har reviderats vid behov under elevens studietid. Introduktionssamtalen med eleverna i årskurs ett har uppfattats som positiva av såväl elever som lärare. Introduktion av utbildningen och kurser har fungerat väl.

Analys av *Kompetensutveckling*: Under medarbetarsamtal diskuteras behov av kompetens på kort och lång sikt. De satsningar som gjorts under året har varit nödvändiga för att utveckla verksamheten men har dock skett i begränsad omfattning beroende på det rådande ekonomiska läget.

Analys av *internationella kontakter*: Kontakterna har utvecklat enhetens verksamhet inom flera områden men behöver större spridning och förankring.

Åtgärder

Åtgärder organisera undervisningen: Inför läsåret 2015/2016 har enheten blocklagt kurser inom ämnesområdena engelska och matematik vilket medför att elever som erhållit F i en kurs kan läsa om hela kursen. Arbetet med att organisera ett välfungerande Studemus där elever kan få särskilt stöd och läxhjälp fortlöper och ska utvärderas. Enheten fortsätter sitt samarbete med NT-gymnasiet om individuella val.

Åtgärder anpassning av undervisningen: I verksamhetsplanen kommer det att finnas särskilda handlingsplaner som knyter an till hur lärarna förväntas arbeta för att utveckla undervisningens arbetsformer efter elevernas skiftande behov och förutsättningar. Förankringsarbete kommer att genomföras under gemensamma arbetsplats-träffar, genom försteläraryppdrag, under programlagsmöten, ämnesträffar och under planerade möten med programlagsledare och skolledning. Kursplaneringar och för-

ankringsarbete inom yrkesprogrammens karaktärsämnen fortsätter och stöds av två förstelärare.

Åtgärder för ökat *inflytande* redovisas under rubriken 4.3 Elevernas ansvar och inflytande.

Åtgärder, *läriverktyg för en tidsenlig utbildning*: Samarbetet med Anders Fridell och Skoldatateket fortsätter på samma sätt som tidigare. Ingen ytterligare kompetensutveckling i Skolwebben kommer att samordnas eftersom enheten snart byter lärplattform. Istället kommer studiedagar och andra mötestider att användas till kompetensutveckling i den nya lärplattformen och inför kommande 1:1-satsning. Skolledningen kommer även fortsättningsvis att engagera sig i att nödvändiga satsningar genomförs så att vi får en gymnasieskola med en tidsenlig utbildning. Arbetet med att utöka accesspunkterna beräknas vara klart i god tid innan 1:1-satsningen genomförs. Samverkan med biblioteket kommer att ske på samma sätt som tidigare.

Åtgärder för *Utformning av undervisning, elevhälsa och studie- och yrkesvägledning* redovisas under rubrik 4.1 ”Kunskaper” och 4.4 ”Utbildningsval – Arbete och Samhällsliv”. Åtgärder som även kommer att vidtas är utveckling av Studemus samt blockläggning av kurser inom ämnesområdena engelska och matematik för att möjliggöra för eleverna att läsa om en hel kurs med lärarledda lektioner. Riktade kompetensinsatser kommer att erbjudas enskilda medarbetare.

Åtgärder av *elevinformation och individuella studieplaner* redovisas under rubrik 4.1 ”Kunskaper” och 4.4 ”Utbildningsval – Arbete och Samhällsliv”. Studie- och yrkesvägledarnas årshjul revideras vid behov. Inga åtgärder behövs gällande individuella studieplaner eftersom detta arbete fungerar mycket bra. Kompetensen är hög hos enhetens studie- och yrkesvägledare. Samtliga mentorer i årskurs ett kommer att använda samma underlag som stöd för innehåll under introduktionssamtalen. Introduktion av utbildningen och kurser utvecklas i programarbetslag och ämneskonferenser.

Kompetensutvecklingsåtgärder: Under kommande läsår kommer det vara nödvändigt att rikta kompetensutvecklingssatsningen till IKT, elevers psykosociala hälsa, ledarskapet i klassrummet och arbetsmetoder kring studieomdömen. Enskilda medarbetare kommer även att erbjudas kompetensutveckling inom specifika utvecklingsområden.

Åtgärder *internationella kontakter*: En halv studiedag planeras under hösten 2015 tillsammans med de andra gymnasieskolorna för att sprida erfarenheter från projektet EMPOWER. En eller två medarbetare kommer att ges möjlighet till jobbskuggning i något av samarbetsländerna för att sedan sprida sin erfarenhet i kollegiet.